

**ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดสัมมนาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ส่วนที่ 1 จังหวัดภูเก็ต**

แนวคิดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านลดรายจ่าย

- ส่งเสริมให้ปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ เป็ด หมู ไว้กินเอง
- ส่งเสริมให้ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ฯลฯ ใช้เองในครัวเรือน
- ทำวัสดุ อุปกรณ์ที่มีเหลือจากการใช้งานมาดัดแปลงเพื่อให้ใช้งานได้อีก โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ
- ฝึกให้เกษตรกรจัดทำปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนและปลอดภัย
- ปลูกฝังให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข
- ลดการใช้น้ำยาฆ่าแมลงในการปลูกผัก
- ปลูกผักไว้สารพิษไว้รับประทานเอง ไม่ต้องซื้อ ใช้ปุ๋ยชีวภาพ สมุนไพร แทน การใช้ปุ๋ยเคมี
- ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ใช้ฟืนหุงต้มแทนการใช้แก๊สหุงต้ม หรือถ่าน
- ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนอย่างจำกัด ให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด
- ซื้อในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยคำนึงถึงสถานะความเป็นอยู่ของคนในครัวเรือน และ การใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ทั้งทางด้านให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง การจัดพิมพ์บัญชีครัวเรือน การติดตามประเมินผล และการประสานให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาครัวเรือนให้สามารถลดรายจ่ายของครัวเรือน และเป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่น
- จัดทำบัญชีครัวเรือน หากทุกครัวเรือน จัดทำบัญชีการใช้จ่ายแล้ว ย่อมรู้ว่าในแต่ละวันใช้จ่ายอะไรไปบ้าง หากซื้อของที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ซื้อมันหรี เหล้า ของนำเข้าจากต่างประเทศ ก็ต้องรู้ว่ามันเปล่าประโยชน์ เมื่อรวมค่าใช้จ่ายด้านนี้ต่อเดือน คงจะคิดได้และค่อย ๆ ลด ละ เลิก ไปเอง
- ส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่ม หรือทำประชาคม เพื่อแนะนำแนวทางการดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความต้องการของชาวบ้านมีวิทยากรมาบรรยาย แก่นนำของชาวบ้านช่วยกันวางแผนและพาไปทัศนศึกษาดูงาน แล้วแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ระดมความคิดว่าจะทำอะไรเพื่อจะให้มีรายได้ เพิ่มขึ้นหรือลดค่าใช้จ่ายลง

- ส่งเสริม สนับสนุน ประชาชนในท้องถิ่น ให้ลดการใช้พลังงานน้ำมันเชื้อเพลิง
- เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนำข้าวมาเข้าโรงสีในชุมชนแล้วขายให้คนในชุมชนในราคาถูกกว่าท้องตลาด
- สอนวิธีทำมาหากินให้ลูกหลาน และสอนให้รู้เรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ลูกมีจิตสำนึก

ในเรื่องการประหยัดใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือย

- ตัดเรื่องค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป เช่น ซื้อหอย ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ
- อย่าเปิดน้ำทิ้งไว้ เปิดไฟฟ้าภายในบ้านเฉพาะดวงที่ต้องการใช้ ถ้าไม่ใช้ก็ไม่ต้องเปิด
- ใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า แบ่งเงินออกเป็น ส่วน เช่น ส่วนหนึ่งเป็นค่าใช้จ่าย อีกส่วนหนึ่งเก็บไว้เป็นเงินออม
- ใช้รถยนต์ส่วนตัวให้น้อยลงเพื่อประหยัดน้ำมัน ใช้รถโดยสารแทน และเดินหรือใช้รถจักรยานแทนการใช้รถกรณีระยะทางไม่ไกลมาก เพื่อเป็นการออกกำลังกายด้วย การเดินทางก็สามารถไปด้วยกันกับคนอื่นได้ก็ไม่ต้องขับรถไปคนละคัน

- อนุรักษ์ความพอเพียง ทั้งการกิน การอยู่ และนำสิ่งเหลือใช้มาใช้ใหม่ โดยการดัดแปลงจากสิ่งไม่มีค่า ให้มีค่า และนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อเป็นการลดการใช้จ่ายเงิน

- ประหยัดการใช้กระดาษ ตรวจทานงานให้เรียบร้อยก่อนสั่งพิมพ์

ด้านเพิ่มรายได้

- ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับผู้ว่างงานในชุมชน เช่น การทำน้ำยาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เหลือใช้ไปจำหน่ายในราคาถูกตามตลาดนัด หรือขายที่หน้าบ้าน
- ส่งเสริมให้มีการฝึกอาชีพให้ประชาชนที่มีเวลาว่าง และเป็นสื่อกลางในการหาตลาดจำหน่ายให้แก่ประชาชน รวมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง
- ท้องถิ่นส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ได้รับมาตรฐาน มผช. เพื่อเพิ่มมูลค่า และสามารถขยายตลาดได้กว้างขึ้น
 - จัดตั้งกลุ่มอาชีพตามความถนัดของคนในชุมชน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและความยั่งยืน
 - ส่งเสริมให้ประชาชนทำการเกษตร ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ในบริเวณพื้นที่ของตนเอง
 - ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น
 - ส่งเสริมให้ประชาชนทำการเกษตรโดยใช้สารชีวภาพ สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี เพื่อไม่ทำให้นดินเสื่อมสภาพ

- ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น มีการประกอบอาชีพเสริม นอกจากการประกอบอาชีพหลักของคนในครัวเรือน ตามความรู้ ความสามารถ และตามความถนัด โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพในชุมชนด้านสาขาอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มรายได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การทำเกษตรกรรอย่างง่ายในครัวเรือน เป็นต้น

- รวมกลุ่มชุมชนในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชน เช่น การทำดอกไม้จันทน์ การสานตะกร้าจากเส้นใยพลาสติก ดอกไม้ประดิษฐ์ พวงหรีด

- มีการจัดตั้งกลุ่มทำน้ำดื่มออกจำหน่ายในราคาถูก
- ตั้งร้านค้าในชุมชน สามารถนำของในชุมชนมารวมกันและช่วยจำหน่าย
- รวมกลุ่มกันทำสินค้าพื้นบ้านโดยอาจนำขยะมารีไซเคิล เช่น ขวดน้ำพลาสติก ถุงขยะ น้ำอัดลม หรือนำมาประดิษฐ์ให้เป็นสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์ได้
- ส่งเสริม ให้ประชาชน ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มาประกอบเป็นอาชีพเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว
- นำสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เป็นจุดขาย เช่น แหล่งท่องเที่ยว สินค้าหัตถกรรม
- นำเอาเศษอาหารหรือมูลสัตว์ภายในชุมชนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมัก เพื่อนำไปขาย
- การคัดแยกขยะ คัดแยกขยะแต่ละประเภท เช่น ประเภทกระดาษ ประเภทขวดแก้ว ประเภทพลาสติก ฯลฯ โดยขยะที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลใช้ได้ ก็นำไปขาย เป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง

ด้านประหยัด

- สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ใช้จ่ายอย่างประหยัด กินอยู่ และใช้จ่ายอย่างพอเพียง โดยอาศัยโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการทำให้ประชาชนพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ อาจจะต้องมีการนำเอาวิถีชีวิตในสมัยก่อนเข้ามาช่วยด้วย เช่น การปลูกผักสวนครัว ในการรับประทานเอง ส่วนที่เหลือนำไปขายหรือนำไปแจกจ่ายเพื่อนบ้าน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในบ้าน เป็นต้น

- จัดทำบัญชีครัวเรือน นอกจากจะลดรายจ่ายแล้ว ยังสามารถทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ เช่น เมื่อมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ก็จะทำให้ในแต่ละวัน คนในครอบครัวใช้จ่ายอะไรไปบ้าง หากของชนิดเดียวกันยี่ห้อนั้นแพงก็เปลี่ยนไปใช้ยี่ห้ออื่นที่ถูกกว่า เทำนี้ก็เป็นการประหยัดแล้ว

- การส่งเสริมให้ปลูกพืชผักสวนครัวกินเอง เช่น กระเพรา แมงลัก ผักชี ต้นหอม เพาะเห็ดฟางในตะกร้า ก็สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้แล้ว

- ให้ความรู้ และฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักความพอเพียง ไม่ใช้สินค้าฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นแก่

ฐานะ

- รู้จักเปรียบเทียบราคา กับคุณภาพของสินค้า และความจำเป็นในการใช้สอยก่อนตัดสินใจซื้อ
- สนับสนุนให้ประชาชนมีการออม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน
- รู้จักประมาณตน ไม่จ่ายในสิ่งที่ไม่ควรจ่าย ใช้ในสิ่งที่ควรใช้อย่างมีเหตุมีผล
- ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการประหยัด และอดออม โดยจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านและตำบล กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น โดยชี้ให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ในการออมเงิน เพื่อเป็นหลักประกันในอนาคตให้กับตนเองและครอบครัว

- การลดการใช้พลังงานไฟฟ้า ประปา
- การทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เองเพื่อลดการใช้สารเคมี และลดรายจ่ายค่าปุ๋ย
- ประหยัดน้ำ น้ำที่ใช้อาบสามารถนำไปรดพืชผักได้
- ประหยัดไฟ เปิดโทรทัศน์เครื่องเดียวดูพร้อมกัน หลอดไฟที่ไม่จำเป็นเมื่อเปิดแล้วปิดทันที
- รับประทานอาหารพร้อมกันทำแต่พอดีไม่เหลือทิ้ง
- ใช้ของที่ตัวเองผลิตเอง เช่น น้ำยาล้างจาน สบู่อาบน้ำ แชมพูสระผม ฯลฯ
- ไม่เที่ยวเตร่ ไม่เที่ยวห้าง ซื้อของฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็น คิดก่อนซื้อว่าจำเป็นไหม
- ไม่ควรใช้เครื่องซักผ้าแบบถังเดียวเปลืองน้ำควรซักผ้าที่ละเยอะ ๆ รีดผ้าที่เดียวเยอะ ๆ
- ไม่ควรเปิดแอร์เวลาที่อากาศธรรมชาติดีอยู่แล้วหรือเปิดทิ้งไว้
- นำสิ่งที่เหลือใช้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยไม่ต้องใช้จ่ายเงิน
- คัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง โดยคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ออกจากขยะต่างๆ
- ส่งเสริมการผลิตด้านการเกษตรในครัวเรือน เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปหาซื้อ
- ปลูกฝังนิสัยด้านการอดออม ประหยัด ตั้งแต่ในวัยเยาว์ โดยทำเป็นโครงการต่อเนื่องทุก ๆ ปี
- รมรงคืให้ประชาชนใช้จ่ายอย่างประหยัด คือ ได้เงินมาอาจจะแบ่ง ๒ ส่วน ออม ๑ ส่วน

ใช้จ่าย ๑ ส่วน

- ใช้กระดาษสองด้าน

ด้านการเรียนรู้

- จัดไปศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่คนในชุมชน และเกิดความอยากทำ คิดจะทำ

- ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน โดยการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น เชิญผู้รู้ในด้านต่าง ๆ จากภายนอกชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งให้ผู้รู้ชี้แจงข้อดี ข้อเสีย ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน การปลูกพืชผักสวนครัวกินเอง การทำนํ้ายาสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการต่อยอดความคิดของชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

- จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนและนอกชุมชน ศึกษาความรู้ รวมทั้งเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ในพื้นที่

- ส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเรียนรู้สภาพแวดล้อม เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์

- ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และสืบทอดให้แก่เยาวชนเพื่อให้ยังคงอยู่ตลอดไป

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นหน่วยงานที่แสวงหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ มาเผยแพร่ให้ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ

- ฝึกอบรมวิชาชีพให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

- มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน

- มีการเรียนรู้จากรุ่น ไปสู่รุ่นต่าง ๆ (การสืบทอดประเพณีหรือวัฒนธรรม) จนเกิดความรู้สึกรักคิด จิตสำนึกในการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ส่งเสริม “ปราชญ์ชาวบ้าน” ให้คงอยู่ และได้รับการยกย่องเชิดชู

- พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นในด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการฝึกอบรม และทัศนศึกษาดูงาน

- ส่งเสริมให้ครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ เป็นตัวอย่างให้ครอบครัวในชุมชนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่กัน

- ส่งเสริม และปลูกฝังเยาวชนให้รู้จักการอ่าน

- ส่งเสริมด้านการศึกษาในระดับภูมิปัญญาชาวบ้าน

- จัดตั้งห้องสมุดชุมชนให้นักเรียนหรือประชาชนได้เข้ามาศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่สนใจ และรับบริจาคหนังสือเรียนที่ไม่ใช้แล้ว
- การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติได้จริง โดยคัดเลือกหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งมาเป็นต้นแบบ หาปราชญ์ในชุมชนมาให้ความรู้
- สอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นไม่ว่าประชาชนจะจัดกันเอง หรือโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดประชาคม

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

- ส่งเสริมการใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก
- รณรงค์ให้คนในชุมชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด
- ลดการสร้างขยะในชุมชน (สร้างธนาคารขยะในชุมชน)
- ปลูกฝังให้ประชาชน เยาวชน ในพื้นที่ อนุรักษ์ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น
- สนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปลูกต้นไม้ทุกชนิด ที่สามารถให้ประโยชน์ทุกด้านแก่ประชาชนและสิ่งแวดล้อม
- ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ปลูกพืชทดแทน
- ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำ มีเครื่องบำบัดน้ำเสีย
- ไม่เผาหญ้าหรือวัชพืช ทำให้อากาศเสีย ควรตัดหรือถางหญ้าแล้วนำมาทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก
- ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกันปลูกต้นไม้ อย่างน้อย ๑ บ้าน ๑ ต้น และไม่ตัดไม้ทำลายป่าอนุรักษ์ป่าชุมชน และปลูกต้นไม้ทดแทนต้นไม้ที่ตายแล้ว
- ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สารชีวภาพ แทนสารเคมี จะช่วยลดการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ทำการเกษตรอินทรีย์
- ส่งเสริมให้ชุมชน คัดแยกขยะ โดยการประสานหน่วยงานเอกชนมารับซื้อขยะรีไซเคิลในชุมชน ทุก ๑๕ วัน
- ส่งเสริมให้ครัวเรือน ปลูกต้นไม้หน้าบ้าน และจัดประกวดหน้าบ้าน สวยงาม สดชื่น
- จัดโครงการปลูกป่าชายเลนหรือปลูกต้นไม้ภายในชุมชน เพื่อทดแทนในสิ่งที่สูญเสียไป
- ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งของคนในชุมชน โดยการปลูกฝังให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปในการร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน และเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ของคนในชุมชน

- ถ้าชุมชนทำอาชีพเผาถ่าน ซึ่งจะต้องใช้ไม้ในพื้นที่ ถ้าตัดแล้วควรจะปลูกเพิ่มทดแทนมาใหม่
- ถ้าชุมชนปลูกพืชผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงปลา เบ็ด ไก่ ก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนประทานก็ได้

- ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงไก่ หมู ปลา ที่เหลือเราก็สามารถเอามาแจกจ่ายให้ญาติพี่น้องและขายในราคาถูก เพื่อเพิ่มรายได้ของครัวเรือนเราได้อีกทางหนึ่ง

- ธรรมชาติให้ประหยัดการใช้กระดาษ โดยการใช้อย่างคุ้มค่า เมื่อใช้หน้าแรกแล้วอย่าเพิ่งทิ้ง ให้นำกลับมาใช้ด้านที่สอง

- ส่งเสริมให้ชุมชนรักษาความสะอาดในชุมชน จัดกิจกรรมเก็บขยะในชุมชน และบริเวณชายหาดรักษาความสะอาดของน้ำ-ทะเล

- ร่วมกันอนุรักษ์ต้นไม้ ช่วยกันปลูกต้นไม้ ปลูกป่าชายเลน และมีการดูแลโดยสม่ำเสมอ
- มีการสร้าง ทดแทน ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป
- ให้ความรู้ในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน และมีการปลูกป่าชายเลนเพิ่มขึ้น
- สอดส่องไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนโดยชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้พื้นที่ป่าชายเลน
- การให้ความรู้ในเรื่องของประโยชน์ป่าชายเลนที่มีต่อชุมชน
- ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และสร้างทดแทนเพื่อให้มีใช้ตลอดไป
- การจัดทำโครงการใหญ่ ๆ ของท้องถิ่นต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เพราะอาจทำให้วิถีชีวิตของชุมชนได้รับผลกระทบและเปลี่ยนแปลงด้วย
- ให้มีอาสาสมัครเฝ้าระวัง ดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ
- ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

- ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- จัดทำกองทุนแม่ของแผ่นดินขึ้นในชุมชน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลให้กับผู้ด้อยโอกาส
- ส่งเสริมให้ประชาชน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันกัน เช่น การให้สิ่งของ โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีมากกว่าดูแลครอบครัวผู้ที่ยากกว่า
- คนในชุมชนร่วมกันสำรวจ ดูแลผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ โยช่วยเหลือและไม่ทอดทิ้ง
- จัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชน เพื่อให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในกรณี เกิด แก่ เจ็บ และเสียชีวิต

- ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ คนละอย่าง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน
- ส่งเสริมให้ชุมชน จัดตั้ง กองทุน ดูแลผู้สูงอายุ และผู้พิการในชุมชน และจัดตั้งทีม ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน และนำผลการเยี่ยมบ้านมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของกองทุนต่อไปในทุกเดือน
- ส่งเสริมให้ประชาชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในส่วนของตนเองที่มีอยู่เกินความจำเป็น
- มีการแบ่งปันอาหารและพืชผักสวนครัวให้แก่เพื่อนบ้าน ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ของคนในชุมชน
- มีการช่วยเหลือกันในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ (ร่วมด้วย ช่วยแก้ไข) ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเอง และคนในสังคม
- มีความโอบอ้อมอารีของคนในชุมชนทุกระดับ
- จัดให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาเพื่อดูแลเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น การดูแลบ้านที่บางหลังมีเพียงคนแก่อาศัยอยู่เพียงคนเดียว ก็จะมีกลุ่มอาสาเข้าไปดูแล เป็นต้น
- อยู่กันแบบพี่น้อง ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ดูแลซึ่งกันและกัน ไม่อิจฉาริษยากัน ช่วยกันเป็นหูเป็นตา สอดส่องดูแลเมื่อมีภัยมา มีเพื่อนบ้านดีไม่ต้องมีรั้วบ้านก็ได้
- รู้จักแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้าน เอื้ออาทรต่อกัน โดยปลูกฝังให้คนในสังคมรู้จัก “ความพอเพียง” ซึ่งจะนำมาซึ่งประโยชน์อันดีต่อท้องถิ่น
- จัดให้มีกิจกรรม หรือโครงการ ที่แสดงออกถึงการเอื้ออาทรต่อกัน
- ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีน้ำใจซึ่งกันและกัน พุดกันดี ๆ มีความซื่อซึ้งของหมองใจกันควรพุดกันเอาของมาแลกเปลี่ยนกัน
- ส่งเสริมให้นำวิถีชีวิตแบบชนบทมาใช้กับสังคมเมืองเพื่อให้รู้จักกัน มีความเป็นญาติพี่น้อง
- ส่งเสริมให้เกิดการจัดสวัสดิการสังคมต่าง ๆ เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนต้นแบบของการจัดสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสวัสดิการภาครัฐ และการจัดสวัสดิการที่หมู่บ้าน / ชุมชน ได้มีการจัดทำขึ้น เพื่อดูแลสงเคราะห์ช่วยเหลือกันเองของคนในหมู่บ้าน / ชุมชน เช่น ฅาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้งกลุ่มกิจกรรมหรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
- เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตเมตตา มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ เอื้ออาทรต่อกัน
- ทรนงค์ให้มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เอง เช่น บ้านหนึ่งปลูกข้าว อีกบ้านหนึ่งเลี้ยงไก่ไข่ การนำไข่มาแลกข้าว

- ผู้นำชุมชน จัดการประชุมเวทีเสวนา ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาให้ชุมชนที่น่าอยู่ ว่าควรทำอย่างไร รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
- พัฒนาชุมชนโดยรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อนำพาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

- จัดเวทีประชาคม เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนร่วมกันปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง และนำโครงการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
- จัดให้ประชาชน กลุ่มสตรี ในท้องถิ่นไปอบรมศึกษาดูงาน จากสถานที่ต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนได้นำความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของตนเอง
- จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ในหมู่บ้านเพื่อเป็นสถานที่ให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามาศึกษาหาความรู้
- จัดอบรมอาชีพเสริมให้กลุ่มแม่บ้านให้มีอาชีพเสริม เช่น การทำดอกไม้จันทน์ สานตะกร้า ทำอาหาร ทำขนม เป็นต้น
- ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น กศน. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้ความรู้และฝึกอาชีพให้กับประชาชนในเขตตำบล
- จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เห็นเป็นรูปธรรม ชัดเจน ของชุมชน หรือ หมู่บ้านใดที่ได้ใช้แนวทางปรัชญานี้แล้วเกิดผลที่ดีขึ้นแก่ผู้ใช้ และคนรอบข้าง และมีวิทยากร ให้คำแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนที่จะมาดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- มีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาปราชญ์ในชุมชนมีความรู้เรื่องใด นำมาสอนคนในชุมชน เพื่อนำมาต่อยอดในการที่จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
- จัดให้มีชุมชนนาร่อง เพื่อให้ประชาชนภายในเขตพื้นที่หรือนอกเขต ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ในการจัดการขยะ
- จัดอบรมพัฒนาอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน โดยใช้บุคลากรที่มีความรู้ที่อยู่ในชุมชนด้วยกันเอง

- อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนก่อน ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นที่รัฐ มีความจริงใจในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

- จัดประชุม เพื่อคนในชุมชนเสนอปัญหาความต้องการให้แก้ไข
- มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตำบล

- ผู้นำชุมชนทำเป็นตัวอย่างก่อน แล้วเผยแพร่ต่อประชาชน
- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาพร้อมหาแนวทางแก้ไข ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบ โดยใช้กระบวนการประชาคม

- เปิดโอกาสให้ผู้ประสบผลสำเร็จโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง หรือปราชญ์ชาวบ้านได้ร่วมเผยแพร่ความรู้ เป็นวิทยากร จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้

- ส่งเสริมให้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเครื่องชี้วัดและกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของการพัฒนาท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน ในรูปแบบของแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยยึดหลักประชาธิปไตย

- สร้างแกนนำในชุมชนและพัฒนาเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม
- จัดประชุมอบรมประชาชนในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เช่น การจัดทำเป็นบัญชีครัวเรือน การใช้ชีวิตโดยนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- มีการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการอย่างเพียงพอ
- มีการคัดเลือกครอบครัวในชุมชนที่เป็นครอบครัวตัวอย่าง และเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน
- จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ปราชญ์ชาวบ้าน” “พี่สอนน้อง” ให้เกิดขึ้นในชุมชน
- มีการมอบรางวัลและประกาศเกียรติให้กับครอบครัว ชุมชนที่เป็นต้นแบบในการดำเนินงานภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง

- ประชาชน แกนนำ ผู้นำชุมชน ร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

และเป็นรูปธรรม

- ควรมีการส่งเสริม สร้างจิตสำนึก ปลูกฝัง ผ่านรายการหรือสื่อ IT ต่าง ๆ
- ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการจัดเวทีประชาคม และตั้ง

หัวข้อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แล้วนำข้อมูลที่ได้ประมวลผลหาวิธีนำไปใช้จริง โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

- มักใช้ไม่ค่อยได้ผลกับสังคมเมือง ด้วยสภาพเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ประชาชนไม่ค่อยสนใจ เพราะมีการแข่งขันสูง
- ความอยากคิด อยากทำ อยู่ในภาวะอารมณ์เพียงสั้น ๆ หลังจากไปดูชุมชน / ครอบครัวดั้งแบบ หรือการจัดทำบัญชีครัวเรือน การแนะแนวอาชีพ
- ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
- การขับเคลื่อนต้องสร้างภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านให้มีความเข้มแข็ง และมีความอดทนสูงต่อการทนสภาพต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้เวลาหลายสิบปี กว่าจะประสบความสำเร็จ